

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/edukacja/przystanek-historia/93603,Stanislaw-Kopanski-Z-Petersburga-do-Londynu-przez-Tobruk.html>
23.04.2024, 08:15

Stanisław Kopański. Z Petersburga do Londynu przez Tobruk

- Generale, po co wam te armaty, do których nie macie amunicji? - pytał Francuz. - Pułkowniku, co to za wojsko bez armat? - odparł Polak przy czym pominął fakt, że jego żołnierze podstępem pobrali już amunicję z magazynów.

Stanisław Kopański urodził się 19 maja 1895 r. w Petersburgu. W 1913 r. zdał maturę. Studiował w Petersburskim Instytucie Dróg i Komunikacji. W 1916 r. powołano go do Oficerskiej Szkoły Artylerii w Petersburgu. Ukończył ją w 1917 r. i został przeniesiony do 2. Dywizji Kawalerii.

Po rewolucji lutowej 1917 r. przeniósł się do I Korpusu Polskiego. Tam awansowano go na stopień porucznika, zaś w listopadzie 1918 r. zgłosił się do Wojska Polskiego. Wziął udział w walkach z Ukraińcami o Lwów. W kwietniu 1919 r. stracił oko pod Wilnem. Od września 1919 r. walczył w szeregach 1. Dywizji Jazdy.

W 1921 r. urlopowano go w celu ukończenia studiów. W 1923 r. na Politechnice Warszawskiej uzyskał dyplom inżyniera dróg i mostów. Został zweryfikowany w stopniu kapitana artylerii.

W marcu 1923 r. Kopański objął stanowisko dowódcy baterii w 1. dak. W kwietniu 1924 r. wysłano go na kurs dowódców dywizjonów w Szkole Artylerii w Toruniu, którą ukończył z wyróżnieniem i przydziałem na stanowisko wykładowcy balistyki i zastępcy dyrektora nauk.

1 grudnia 1924 r. został awansowany na stopień majora. W 1925 r. wyjechał na staż

Stanisław Kopański jako podpułkownik

do Szkoły Artylerii w Fontainebleau. Od 1927 r. studiował w École Supérieure de Guerre w Paryżu. Od 7 stycznia do 7 kwietnia 1930 r. odbywał praktykę w Oddziale III Operacyjnym Sztabu Głównego. W maju 1930 r. objął dowództwo dywizjonu w 6. pułku artylerii ciężkiej we Lwowie. 14 grudnia 1931 r. został awansowany na stopień podpułkownika. W czerwcu 1932 r. wrócił do Oddziału III Sztabu.

Na początku 1935 r. przeniesiono go na stanowisko zastępcy dowódcy Broni Pancernych w Ministerstwie Spraw Wojskowych. Od 25 maja 1937 r. pełnił funkcję dowódcy 1. pułku artylerii motorowej w Stryju. W 1938 r. skierowano go na kurs doskonalący przy Wyższej Szkole Wojennej. 13 marca 1939 r. został szefem Oddziału III Sztabu. Na stopień pułkownika dyplomowanego awansowano go 19 marca 1939 r.

We wrześniu 1939 r. ewakuował się wraz z naczelnym wodzem na wschód. 18 września, przekroczył granicę rumuńską. Przedostał się do Francji, gdzie mianowano go na stanowisko szefa Broni Pancernych Naczelnego Dowództwa. 2 kwietnia 1940 r. został dowódcą Brygady Strzelców Karpackich w Syrii. 3 maja 1940 r. otrzymał nominację na stopień generała brygady.

Brygadę formowano od podstaw, a gdy Francja skapitulowała, od Polaków zażądano złożenia broni. Kopański zagroził wtedy przebieciem się do brytyjskiej Palestyny. Ostatecznie uzgodniono, że brygada przejdzie do Palestyny, ale bez ciężkiej broni.

Włoska ofensywa wymusiła przerwienie brygady w sierpniu 1941 r. do oblężonego Tobruku. Do grudnia 1941 r. Kopański brał udział w obronie twierdzy, a później w pościgu za Niemcami i Włochami przez Gazalę i Bardię.

Stanisław Kopański jako pułkownik

Generał Stanisław Kopański

W lipcu 1943 r., po śmierci generała Sikorskiego w katastrofie gibraltarskiej, został mianowany szefem Sztabu Naczelnego Wodza Polskich Sił Zbrojnych. 23 października 1944 r. awansowano go na stopień generała dywizji. 7 września 1946 r. został Generalnym Inspektorem Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia.

26 września 1946 r. Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej w Warszawie pozbawił go obywatelstwa polskiego (przywrócono mu je 23 listopada 1971 r.).

Po rozwiązaniu korpusu (15 marca 1949 r.) Kopański zamieszkał pod Londynem. Zmarł 23 marca 1976 r. w Londynie. Został pochowany na cmentarzu Northwood.

Tekst Teodor Gąsiorowski